

1760 (2022-2023) – Nr. 1
ingediend op 21 juni 2023 (2022-2023)

Voorstel van resolutie

van Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen, Meyrem Almaci,
Elisabeth Meuleman, Tine Van den Brande en Jeremie Vaneeckhout

over de groei van biologische productie en consumptie

TOELICHTING

Als onderdeel van haar farm-to-forkstrategie presenteerde de Europese Commissie op 25 maart 2021 een actieplan om de biologische productie te stimuleren. De Commissie formuleerde als doelstelling dat tegen 2030 minstens 25 procent van alle Europese landbouwgrond door biologische landbouw moet worden ingenomen. Volgens prognoses zou het biologische aandeel zonder extra beleid en in het huidige groeitempo tegen 2030 tussen 15 procent en 18 procent van de totale landbouwoppervlakte in Europa bedragen. Het actieplan van de Europese Commissie probeert een extra impuls aan de groei te geven om de beoogde 25 procent te bereiken.

In 2021 waren er in Vlaanderen 621 landbouwbedrijven onder controle voor biologische productie. De totale bio-oppervlakte in Vlaanderen bedraagt 9823 hectare. Het bioareaal maakt daarmee 1,6 procent uit van het totale Vlaamse landbouwareaal.

In het 'Strategisch plan biologische landbouw 2023-2027' wordt de ambitie geformuleerd om de oppervlakte biologische landbouw tegen 2027 te laten stijgen tot 5 procent van het Vlaamse landbouwareaal. Dat komt overeen met zo'n 31.000 hectare of de helft van het grondgebied van de gemeente Kinrooi, waar minister van Landbouw Jo Brouns woont. Alleen Roemenië, Polen, Bulgarije en Malta leggen de lat van hun ambities nog lager.

Heel wat andere Europese lidstaten kiezen in hun beleid wel om een turbo te zetten op de groei van de biologische landbouw. Zo hebben Zweden, Oostenrijk, Denemarken en Wallonië de ambitie om tegen 2030 30 procent van het landbouwareaal onder biologische productie te krijgen. Ook andere lidstaten kiezen voor een ambitie van meer dan 20 procent.

De biologische productie is een landbouwmodel dat wettelijk beschermd is in Europese verordeningen. Het biologische landbouwmodel is het enige erkende duurzaamheidskeurmerk van de overheid en beslaat de hele keten van het voedselsysteem. Het is onderworpen aan een streng controlesysteem en vertrekt van het principe dat een landbouwbedrijf moet passen binnen de ecologische en milieugrenzen. Het is bovendien een beproefd landbouwmodel, waar heel veel kennis en expertise over aanwezig is. Inzetten op een groei van de biologische productie en consumptie is dan ook een quick win als onderdeel van de versnelling naar een duurzamere voedselproductie.

Met de groei van de biologische voedselproductie kan worden bijgedragen aan een leefbaar platteland, een gezonder en diverser aanbod in de winkel en voor de horeca. Ook voor de huidige generatie landbouwers en voor nieuwe starters biedt de biologische productie kansen voor meer inkomens- en bedrijfszekerheid. In de biologische sector wordt over het algemeen beter rekening gehouden met de werkelijke productiekosten. Daardoor kunnen de landbouwers niet alleen een eerlijk inkomen, maar bijvoorbeeld ook meer maatschappelijke waardering krijgen voor hun producten.

Het huidige 'Strategisch plan biologische landbouw 2023-2027' heeft de ambitie om de oppervlakte biologische landbouw te verdrievoudigen en de bioconsumptie te verdubbelen tegen 2027. Dat klinkt ambitieus, maar met dat ambitieniveau zal Vlaanderen bij de Europese hekkensluis zitten in 2027. Bovendien dreigen de Vlaamse bio-ondernemers weggeconcurrerd te worden door het gebrek aan schaalvoordelen.

Het 'Strategisch plan biologische landbouw 2023-2027' formuleert vijf meetbare doelstellingen tegen 2027, zes strategische doelstellingen en negentien operationele doelstellingen, die verder onderverdeeld zijn in subdoelstellingen en acties.

Maar wat ontbreekt is een duidelijke keuze vanuit het beleid om biologische landbouw en biologische consumptie aan te zwengelen. Zolang biologische landbouw geen integraal onderdeel gaat uitmaken van het landbouwbeleid, ligt zelfs de zwakke doelstelling van 5 procent biologische landbouwproductie tegen 2027 buiten bereik.

De Vlaamse overheid moet, net als de buurlanden, een expliciete keuze maken voor bio in het beleid. Dat betekent onder andere dat:

- beleidsinstrumenten zoals de programmatische aanpak stikstof, het mestbeleid of het gemeenschappelijke landbouwbeleid afgestemd worden op de biologische productie en de biologische productie stimuleren;
- onderzoek naar agro-ecologische en biologische landbouw aangezwengeld wordt;
- biologische en agro-ecologische landbouw worden meegenomen in de eindtermen van het landbouwonderwijs, op het niveau van het middelbaar onderwijs en het hoger onderwijs;
- een rollend fonds wordt ontwikkeld om landbouwers die omschakelen, financieel te ondersteunen tijdens het omschakelingstraject (voorfinanciering van investeringen zoals machines voor mechanische onkruidbestrijding en de omschakeling van teelten);
- publieke gronden worden ingezet om de omschakeling naar biologische landbouw te faciliteren.

Daarnaast moet er ook een stevige investering komen om de consumenten te overtuigen dat ze beter kunnen kiezen voor biologische producten. Want pas als de consumenten kiezen voor bio, zullen landbouwers echt een incentive voelen om over te schakelen. Denemarken toont daarbij de weg. Nergens in de EU geven consumenten meer geld uit aan bioproducten dan in Denemarken. Maar wat het Deense model ook leert, is dat de consumptie van biologische producten niet vanzelf aangezwengeld wordt, maar dat daarvoor een sterk overheidsbeleid cruciaal is dat onder meer het volgende inhoudt:

- een convenant sluiten voor marktontwikkeling biologische landbouw in Vlaanderen: mediacampagne, benadering door ketenmanagers, aanwezigheid op internationale beurzen en het stimuleren van planvorming;
- productieketens uitbouwen waardoor het aanbod vergroot en biologische producten gemakkelijker de weg vinden naar de consumenten, grootkeukens en horeca;
- biologische basisproducten kiezen als nieuwe standaard in het aankoopbeleid van overheidsinstanties;
- inzetten op de korte keten;
- de btw op bioproducten verlagen naar 0 procent;
- campagnes voeren die specifiek gericht zijn op de grootkeukens en horeca;
- een biokeurmerk ontwikkelen voor grootkeukens en horeca;
- bio en de korte keten integreren in de keuken- en koksopleidingen en in de eindtermen van die opleidingen.

De indieners van dit voorstel van resolutie roepen op om het ambitieniveau voor biologische landbouw en consumptie op te krikken en in lijn te brengen met de ambitie van de Nederlandse overheid om tegen 2030 op 15 procent van het Nederlandse landbouwareaal biologische gewassen en teelten te produceren.

Nederland en Vlaanderen zijn vergelijkbare regio's zowel op het vlak van landbouwproductie als voedselconsumptie. Nederland en Vlaanderen hebben bovendien te kampen met een reeks vergelijkbare ecologische problematieken, zoals het stikstofprobleem, de verdere achtergang van de biodiversiteit in het landbouwgebied en een slechte waterkwaliteit in het landbouwgebied. Nederland zet zijn actieplan 'Groeï van biologische productie en consumptie' dan ook in de eerste plaats in als een actieplan om de landbouw in zijn geheel te verduurzamen: het wil ervoor

zorgen dat de landbouw minder afhankelijk is van externe inputs zoals geïmporteerde conflictsoja, kunstmest en pesticiden, waardoor de voedselproductie versneld kan verduurzamen en op die manier ook kan bijdragen aan een oplossing voor bijvoorbeeld het stikstofprobleem of de biodiversiteitscrisis in het landbouwgebied.

Green Deal - biologische landbouw in Europa

Zoals hierboven al is beschreven, heeft het actieplan dat de Europese Commissie op 25 maart 2021 lanceerde, als doel om te komen tot een aandeel van 25 procent biologische landbouw. In Europa is ondertussen 9,1 procent van het landbouwareaal onder controle voor biologische productie (2020). Het aandeel landbouwareaal onder controle voor biologische productie nam in de periode 2012-2020 met meer dan 50 procent toe. Frankrijk, Spanje, Italië en Duitsland zijn de landen met het grootste areaal biologische landbouw in de EU. Frankrijk heeft met 2,5 miljoen hectare landbouwgrond onder controle voor biologische productie het grootste areaal in heel Europa. Oostenrijk scoort het hoogst voor het aandeel van de biologische landbouw in de totale oppervlakte cultuurgrond, met meer dan 25 procent (680.000 hectare onder biologische controle, een oppervlakte zo groot als alle landbouwgronden samen in Vlaanderen). In Estland en Zweden gaat het om meer dan 20 procent.

Om de 25 procentdoelstelling te realiseren heeft de Europese Commissie een actieplan opgemaakt dat steunt op drie pijlers of assen:

- as 1: de vraag stimuleren en het vertrouwen van de consument waarborgen;
- as 2: de omschakeling stimuleren en de hele waardeketen versterken;
- as 3: het goede voorbeeld geven: de bijdrage van de biologische landbouw aan de milieuduurzaamheid verhogen.

De drie assen worden ondersteund door 23 acties.

Nederland zet een turbo op biologische consumptie en productie

Met het actieplan 'Groeï van biologische productie en consumptie' schrijft de Nederlandse overheid zich in de ambitie van de Europese Commissie in om de oppervlakte biologische landbouw fors te laten groeien in het volgende decennium. Daarbij formuleert Nederland de ambitie om tegen 2030 op 15 procent van het Nederlandse landbouwareaal biologische gewassen en teelten te produceren.

Ook in Nederland is een flinke inhaalslag nodig om die doelstelling te realiseren. Op dit moment is zo'n 4 procent van het landbouwareaal biologisch. Om te groeien naar 15 procent moet er nog 80.000 hectare bijkomen in de volgende acht jaar. De focus ligt vooral op de melkveehouderij en de akkerbouw: twee sectoren met veel areaal en een grote opgave voor klimaat en stikstof.

Het Nederlandse actieplan zet naast de groei van de biologische productie, ook sterk in op de rest van de voedselketen. Het uitgangspunt daarbij is dat de consumptie van biologische producten sterk bepalend is voor de groei van de biologische productie. Alleen als er meer biologische producten door consumenten worden gekocht, is er immers ruimte voor boeren om meer biologisch voedsel te produceren en een inkomensperspectief te hebben.

Om die ambities te realiseren formuleert de Nederlandse overheid in haar actieplan 'Groeï van biologische productie en consumptie' drie hoofddoelen, met telkens een reeks subdoelen:

1. meer biologische consumptie en een grotere afzetmarkt:
 - a. bekender maken van biologische producten;
 - b. groter aanbod in meer verkoopkanalen;
 - c. betere prijs voor boer en consument;

2. meer biologische productie:
 - a. stimuleren van de omschakeling naar biologische landbouw;
 - b. voortzetting van bestaande biologische landbouw;
 - c. medewerking en inzet van de ketenpartijen;
 - d. toegang tot geschikte en betaalbare grond;
 - e. onderscheidend blijven op duurzaamheid;
3. meer kennis en innovatie:
 - a. onderzoek;
 - b. van elkaar leren;
 - c. blijven innoveren.

De Nederlandse overheid trekt voor de uitvoering van het actieplan 'Groei van biologische productie en consumptie' ook een stevig budget uit: in 2023 en 2024 wordt 26 miljoen euro beschikbaar gesteld. Dat is 13 miljoen euro per jaar.

Het actieplan 'Groei van biologische productie en consumptie' past in de opdracht om de landbouw in zijn geheel te verduurzamen: "Een landbouw waarin minder gebruik wordt gemaakt van externe inputs zoals krachtvoer, kunstmest, chemie en met minder emissies". Volgens de Nederlandse overheid is "de groei van biologisch onderdeel van een versnelling naar een duurzame voedselproductie". "Biologische landbouw kan (samen met bijvoorbeeld natuurinclusieve landbouw, kringlooplandbouw en agro-ecologie) bijdragen aan die opgave en tegelijk een goed verdienmodel bieden aan de boer."

Verder wordt in het actieplan geduid dat de Nederlandse overheid niet alleen voor biologische landbouw kiest omdat er een sterke wettelijke verankering is via de Europese biologische verordening en een Europees vastgesteld keurmerk, maar ook omdat biologische landbouw koploper en aanjager is van een brede transitie richting duurzame landbouw.

Het 'Strategisch plan bio 2023-2027'

Vlaanderen vertaalt de Europese ambitie in de farm-to-forkstrategie om tegen 2030 op 25 procent van het Europese areaal biologische productie te hebben in een eigen actieplan 'op maat van Vlaanderen': een 5 x 5 procentgroeistrategie. Zoals al eerder is aangehaald bevat het 'Strategisch plan biologische landbouw 2023-2027' vijf meetbare doelstellingen tegen 2027, zes strategische doelstellingen en negentien operationele doelstellingen die verder onderverdeeld zijn in subdoelstellingen en acties.

De vijf meetbare groeidoelestellingen zijn:

1. 5 procent landbouwareaal: het areaal onder biologische productie neemt toe tot 30.000 ha tegen eind 2027;
2. 5 procent omzetwaarde van de biologische dierlijke productie: de omzetwaarde van de biologische dierlijke productie groeit naar 5 procent van de omzetwaarde van de gezamenlijke dierlijke productie (met inbegrip van zuivel);
3. 5 procent biolandbouwbedrijven: minimaal 5 procent van de landbouwbedrijven zijn biobedrijven tegen eind 2027;
4. 5 procent bioconsumptie: het volume van de bioconsumptie groeit tot 5 procent van de totale consumptie tegen eind 2027;
5. 5 procent bio in overheids catering: bio maakt 5 procent uit van de overheids catering tegen eind 2027.

Doel 2027	2021	Factor
5 procent bioconsumptie	2,4 procent bioconsumptie	x2
5 procent bioconsumptie in overheids catering	onbekend	?
5 procent bioareaal	1,6 procent bioareaal	x3
5 procent omzetwaarde van de biologische dierlijke productie	onbekend; ten opzichte van totale productiewaarde zou dat neerkomen op 179.610.750 euro	?
5 procent biolandbouwbedrijven	2,7 procent biolandbouwbedrijven	x2

Tabel 1. Doel en doelopgave voor de vijf groeidoelstellingen in het 'Strategisch plan bio 2023-2027'.

Er zijn ook zes strategische doelstellingen gedefinieerd:

1. SD1 – Stijgende vraag: een stijgende vraag naar bioproducten is een krachtige motor voor de hele bioketen:
 - 5 procent bioconsumptie;
 - 5 procent bioconsumptie in overheids catering;
2. SD2 – Verdere optimalisering van de bioketen: de bioketen is goed georganiseerd en zorgt voor een kwaliteitsvol, lokaal bioaanbod met faire handelsrelaties tussen alle schakels in de keten;
3. SD3 – Meer bio in de landbouwpraktijk: de biolandbouw maakt een significant deel uit van de landbouwpraktijk in Vlaanderen:
 - 5 procent bioareaal;
 - 5 procent omzetwaarde van de biologisch dierlijke productie;
 - 5 procent biolandbouwbedrijven;
4. SD4 – Blijven investeren in onderzoek en kennis: alle schakels in de voedselketen hebben voldoende kennis van de biologische productiemethode en worden daarbij gesteund vanuit onderzoek, onderwijs en voorlichting;
5. SD5 – Bio blijft koploper in duurzaamheid: de biologische productie blijft een drijvende kracht in het sluiten van kringlopen, dierenwelzijn, duurzame gewasbescherming, biodiversiteit, milieuzorg, consumentenbenadering en innovatie;
6. SD6 – Ondersteunende wetgeving: de wetgeving biedt een robuust kader voor de biologische productie.

Net als bijvoorbeeld het Nederlandse actieplan zet het Vlaamse actieplan in op zowel de vraag- als de aanbodzijde. Ten opzichte van het voorgaande plan zijn er nieuwe klemtonen en worden er ook extra middelen uitgetrokken.

Ondanks dat plan ontbreekt de ambitie om biologische landbouw echt te laten doorgroeien in Vlaanderen. En ondanks de bewezen positieve bijdrage van biologische landbouw, blijft de Vlaamse Regering biologische landbouw nog altijd stiefmoederlijk behandelen. Wat ontbreekt is een duidelijke keuze vanuit het beleid om biologische landbouw en biologische consumptie aan te zwengelen. Wat nodig is voor de groei van de biologische sector, is een overheid die erin gelooft.

Zolang biologische landbouw geen integraal onderdeel gaat uitmaken van het landbouwbeleid, ligt zelfs de zwakke doelstelling van 5 procent biologische landbouwproductie tegen 2027 buiten bereik.

Ook de financiering van het 'Strategisch plan bio 2023-2027' toont aan dat Vlaanderen geen prioriteit maakt van de groei van de biologische productie en consumptie. In tegenstelling tot Nederland, dat in 2023 en 2024 telkens 13 miljoen euro uittrekt, is het budget in Vlaanderen voor 2023 beperkt tot 1,7 miljoen euro en voor 2024 gaat het over 2 miljoen euro. Dat komt neer op een toename van respectievelijk 20 procent en 40 procent ten opzichte van het uitgetrokken budget in

de voorgaande jaren. Dat budget komt boven op de middelen die uitgetrokken zijn voor bijvoorbeeld de hectarepremie in het gemeenschappelijk landbouwbeleid. De vraag rijst dan ook of de uitgetrokken middelen zullen volstaan om de beperkte doelstelling te realiseren.

Biologische landbouw in Vlaanderen in relatie tot biologische landbouw in België

Terwijl het areaal biologische landbouw in Vlaanderen net onder de 10.000 hectare ligt, bedroeg het areaal biologische landbouw in 2021 in heel België 101.831 hectare. Er zijn 2624 Belgische biologische landbouwproducenten. Op schaal van België is 7 procent van het landbouwareaal onder controle voor biologische productie. Er is een grote discrepantie tussen Wallonië en Vlaanderen: 91 procent van de biologische landbouwgrond ligt in Wallonië en maar 9 procent is in Vlaanderen te vinden. Biologische landbouw is al vrij goed ontwikkeld in Wallonië: 12 procent van het landbouwareaal is biologisch en 15 procent van de boerderijen.

Ook in het consumentengedrag is er een verschil merkbaar tussen Vlaanderen en Wallonië: Vlaanderen heeft zowel in absolute als in relatieve cijfers op het vlak van biobestedingen nog altijd een achterstand op Wallonië (447 miljoen euro). De Vlaamse consument spendeerde in 2021 gemiddeld 63 euro aan bioproducten, wat heel wat minder is dan de Brusselaar (130 euro) of de Waal (126 euro).

Op basis van een kritische doorlichting door de Waalse Rekenkamer van het Waalse strategisch plan voor de ondersteuning van de biologische productie en consumptie heeft de Waalse Regering een nieuw en nog ambitieuzer plan opgesteld voor de periode 2021-2030: Plan Bio 2030. Dat plan bevat duidelijke kwantitatieve doelstellingen voor 2030: 30 procent biologisch landbouwareaal, 4720 gecertificeerde biologische landbouwbedrijven, 1490 biologische verwerkingsbedrijven en een marktaandeel van 14,9 procent voor biologische producten. Om die doelstellingen te bereiken is er een actieplan met 32 actiepunten opgesteld over betere wetgeving, informatievoorziening, monitoring en planning, begeleiding, subsidies, onderwijs, promotie, onderzoek en innovatie. En er is een budget van 30 miljoen euro vrijgemaakt.

Waarom hogere ambities voor biologische landbouw in Vlaanderen nodig zijn

Biologische landbouw is een vorm van duurzame landbouw die op veel vlakken een positieve impact heeft: minder stikstofuitstoot, meer biodiversiteit, schoner water, gezondere bodems, meer gesloten kringlopen en meer dierenwelzijn. Inzetten op de groei van de biologische landbouw kan op die manier een bijdrage leveren aan de ontwikkeling naar een duurzaam voedselsysteem.

De Vlaamse landbouw staat voor grote uitdagingen om het landbouwsysteem te verduurzamen. Biologische landbouw is een van de landbouwvormen die voor een duurzame en toekomstbestendige landbouw- en voedingsketen kan zorgen, doordat biologische landbouw:

- vertrekt vanuit de principes van zorg, ecologie, gezondheid en eerlijkheid;
- gebaseerd is op een systeembenadering: veerkracht, vruchtbaarheid, weerbaarheid en draagkracht van de bodem staan centraal;
- uitgaat van het principe van circulaire landbouw en probeert om de kringlopen zo veel mogelijk te sluiten;
- geen gebruik maakt van chemisch-synthetische bestrijdingsmiddelen en kunstmest;
- striktere regels met betrekking tot dierenwelzijn hanteert.

Een stimulerend beleid voor biologische landbouw kan in het bijzonder in gebieden met een grote opgave voor natuur, water of bodem toekomstperspectief bieden

voor zowel de huidige generatie landbouwers als voor starters. Zo kan een omschakeling naar een meer extensieve en biologische landbouwvorm in en rond natuurgebied zorgen voor een reductie van de stikstofdeposities, terwijl landbouw mogelijk blijft. Ook met het oog op inkomenszekerheid kan biologische landbouw aan landbouwers toekomstperspectief bieden.

Overall in Europa, van Denemarken tot Italië en van Spanje tot Oostenrijk kiezen overheden voor biologische landbouw als een van de toekomstpaden in het landbouwbeleid. Ze doen dat omdat biologische productie zowel milieu-, economische als sociale voordelen biedt, niet alleen voor de maatschappij, maar ook voor de landbouwer zelf.

Die keuze om de groei van de biologische landbouw te versnellen blijft voorlopig beperkt in Vlaanderen. In het Vlaams strategisch plan voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) is de ambitie opgenomen om te groeien naar een oppervlakte van 5 procent biologische productie. Ondanks die lage beleidsambitie ontbreekt het aan concrete maatregelen en voldoende middelen om ervoor te zorgen dat die groei in de biologische landbouw ook gerealiseerd wordt.

Hoewel de biologische productie in Vlaanderen toeneemt, is de vaststelling dat het huidige Vlaamse strategische plan voor de biologische landbouw onvoldoende is om ervoor te zorgen dat de biologische productie er fors op vooruitgaat:

- in 2021 waren er in Vlaanderen 621 landbouwbedrijven onder controle voor biologische productie. De totale bio-oppervlakte in Vlaanderen bedraagt 9823 hectare. Het bioareaal maakt daarmee 1,6 procent uit van het totale Vlaamse landbouwareaal;
- de totale overheidssteun die specifiek gericht is op de biologische sector, bedroeg in 2021 zo'n 5,98 miljoen euro. Meer dan de helft van dat budget ging naar stimulering van de primaire biologische productie en een derde ging naar onderzoek en kennisopbouw voor bio. Er gaat weinig financiering naar de marktontwikkeling en communicatiecampagnes voor biologische producten;
- de biobestedingen aan voeding, drank, drogisterijartikelen en cosmetica (drogmetica) en non-food in Vlaanderen bedragen 399 miljoen euro. Vlaanderen heeft zowel in absolute als in relatieve cijfers op het vlak van biobestedingen nog altijd een achterstand op bijvoorbeeld Wallonië (447 miljoen euro). De Vlaming spendeerde in 2021 gemiddeld 63 euro aan bioproducten, wat heel wat minder is dan de Brusselaar (130 euro) of de Waalse consument (126 euro). In Oostenrijk bedraagt de jaarlijkse consumptie per hoofd van de bevolking 254 euro voor biologische producten.

Concrete maatregelen voor een boost van de biologische productie en consumptie

De markt voor biologische landbouw is in Vlaanderen relatief klein en omschakelen is voor veel landbouwers een grote en dure stap. Het vergt een andere bedrijfsvoering en een andere aanpak. Omschakelen betekent immers vaak dat moet worden voldaan aan strengere wetgeving, op een ogenblik dat er nog geen extra inkomsten gerealiseerd worden. Veel landbouwers moeten ook op zoek naar nieuwe afzet- of verwerkingskanalen voor hun producten. Ze moeten hun stallen aanpassen en andere machines aankopen. Alleen als het beleid echt kiest voor biologische productie en ook de consumptie mee helpt aanzwengelen, zullen landbouwers volgen. Zo kan ervoor gezorgd worden dat de Vlaamse landbouwbedrijven en het Vlaamse voedselsysteem toekomstbestendig zijn, dat landbouwbedrijven een positieve impact hebben op de omgeving en dat tegelijk de veerkracht en het welzijn van de landbouw wordt versterkt.

De Vlaamse overheid moet, net als de buurlanden, een expliciete keuze maken voor bio in het beleid. Dat betekent onder andere dat:

- beleidsinstrumenten zoals de programmatische aanpak stikstof, de uitwerking en toekenning van middelen van het GLB of het mestbeleid afgestemd worden op de biologische productie en biologische productie stimuleren;
- onderzoek naar agro-ecologische landbouw en biologische landbouw aangewengeld wordt;
- de distributie en logistieke professionalisering verder ondersteund wordt, waardoor het aanbod vergroot en biologische producten gemakkelijker de weg naar consumenten, grootkeukens en horeca vinden;
- er een programma komt dat publieke gronden beschikbaar stelt voor landbouwers die willen starten als biologische landbouwer of hun bedrijfsvoering willen omschakelen naar biologische landbouw. Voor een omschakeling naar biologische productie is er meer grond binnen de eigen bedrijfsvoering nodig. Een melkveehouder bijvoorbeeld heeft al gauw 10 hectare extra nodig om zelf te kunnen voorzien in biologisch krachtvoer. Biologische ruwvoerders bestaan immers grotendeels uit grasklaver en mengteelten, maar de drogestofopbrengst daarvan bedraagt minder dan van klassieke kuilmaïs. Ook kunnen ze het best (deels) hun eigen biokrachtvoer in de vorm van granen en peulvruchten telen om kosten te drukken, aangezien biokrachtvoer aankopen erg duur is. Door publieke gronden in te zetten om de transitie naar biologische landbouw te faciliteren, bieden overheidsinstellingen een concrete oplossing voor een prangende nood aan meer gronden;
- er is een rollend fonds nodig om de omschakeling naar biologische landbouw te ondersteunen. Een omschakeling naar biologische landbouw kost immers geld. Een omschakelingstraject duurt twee jaar. In die periode moet een landbouwer investeren, bijvoorbeeld in de aankoop van machines voor mechanische onkruidbestrijding. Daarnaast zijn er extra kosten, bijvoorbeeld voor de omschakeling van de teelten. Ondertussen krijgen die landbouwers nog altijd de gangbare prijs voor hun producten. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid voorziet in financiering voor de omschakeling met de biohectarepremie. Maar dat geld krijgt een landbouwer pas als de omschakeling een feit is, dus na twee jaar. Dat geld komt dus (te) laat. Veel landbouwers hebben niet de financiële buffer om die financieringskosten voor te schieten. Een rollend fonds zou het mogelijk maken om de voorfinanciering voor de omschakeling te dragen. Zodra de landbouwer effectief het biocertificaat heeft ontvangen en ook de omschakelpremies heeft ontvangen, kan die landbouwer het geld uit het rollend fonds terugbetalen, wat al na een periode van twee jaar kan.

Daarnaast moet er ook een stevige investering komen om de consumenten ervan te overtuigen dat ze beter kunnen kiezen voor biologische producten. Pas als de consumenten kiezen voor bio, zullen landbouwers immers echt een incentive voelen om over te schakelen.

Convenant voor marktontwikkeling voor de biologische landbouw in Vlaanderen

Een convenant voor marktontwikkeling voor de biologische landbouw in Vlaanderen met alle ketens in de sector kan duidelijke doelstellingen formuleren om de vraag naar bioproducten aan te zwengelen. Logische partners voor zo'n convenant zijn cateraars, supermarkten, merkfabrikanten, overheid, banken, landbouwers en consumentenorganisaties. Dat kan echt impact op de hele keten hebben. Een onderdeel van het convenant zijn mediacampagnes, duidelijke en meetbare engagementen van ketenpartners ter bevordering van biologische producten, aanwezigheid op internationale beurzen en het stimuleren van planvorming.

De overheid als consument: biologische basisproducten als nieuwe standaard in het aankoopbeleid van overheidsinstanties

De Vlaamse overheid kan meer biologische producten afnemen van Vlaamse boeren en tuinders. De boeren willen best biologisch worden, maar missen dikwijls een afzetmarkt. Hoe mooi zou het zijn als de Vlaamse overheid, die toch ook een grote inkoper is van voedsel, in haar aanbestedingen zou opnemen dat ze alleen biologische basisproducten zoals zuivel, vlees of groenten afneemt. Op die manier kan de overheid haar marktmacht inzetten en een sturende rol op zich nemen om landbouwers een gegarandeerde afzet te geven en op die manier de biologische landbouw aanzwengelen.

Btw op bioproducten verlagen naar 0 procent

De hogere prijs die consumenten voor biologische producten moeten betalen, blijft de grootste hindernis in de verkoop van bio. Om die prijs zo laag mogelijk te houden kan de overheid inzetten op verschillende fronten: ze kan de distributie en de logistieke keten professionaliseren, zodat biologische producenten kunnen profiteren van schaalvoordelen, en ze kan inzetten op de korte keten en op digitale platformen, zodat schakelkosten vermeden kunnen worden. Maar ook een btw-verlaging naar 0 procent voor biologische producten kan ervoor zorgen dat de prijzen meer overeenstemmen met de prijzen voor gangbare producten.

Campagnes specifiek gericht op grootkeukens en horeca

Er kan een speciaal keurmerk voor publieke keukens en horeca worden ontwikkeld, dat aangeeft in welke mate de geserveerde maaltijden uit biologische producten bestaan. Er kan volop worden ingezet op gerichte opleidingen voor het keukenpersoneel en op ondersteuning van ondernemers bij hun inkoopstrategie. Door te kiezen voor verse biologische producten in plaats van verwerkte of halffabricaten, minder vlees te gebruiken en minder te verspillen, is het mogelijk gebleken om het inkoopbudget gelijk te houden.

Mieke SCHAUVLIEGE
Chris STEENWEGEN
Meyrem ALMACI
Elisabeth MEULEMAN
Tine VAN DEN BRANDE
Jeremie VANEECKHOUT

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op de doelstelling in kader van de farm-to-forkstrategie van de Europese Commissie om tegen 2030 minstens 25 procent van alle Europese landbouwgrond onder biologische landbouw te hebben;
- overwegende dat:
 - 1° de biologische productie een landbouwmodel is dat wettelijk beschermd is via Europese verordeningen;
 - 2° biologische landbouw het enige erkende duurzaamheidskeurmerk is van de overheid dat de hele keten van het voedselsysteem beslaat;
 - 3° de biologische landbouw onderworpen is aan een streng en onafhankelijk controlesysteem dat voortvloeit uit de Europese biologische verordening voor de biologische productie;
 - 4° de biologische landbouw minder gebruikmaakt van externe inputs zoals krachtvoer, kunstmest en pesticiden, en op die manier kan bijdragen aan het verlagen van de milieudruk van de landbouwsector in zijn geheel;
 - 5° biologische landbouw bijdraagt aan een hogere biodiversiteit, een betere bodemkwaliteit en waterkwaliteit op en rond het bedrijf;
 - 6° biologische landbouw beter scoort op dierenwelzijn;
 - 7° omschakeling naar een meer extensieve en biologische landbouwvorm in en rond natuurgebied kansen biedt voor landbouwers en zorgt voor een reductie van de stikstofemissies en -deposities;
 - 8° omschakeling naar biologische landbouw ervoor kan zorgen dat landbouwers een hogere prijs krijgen voor hun producten;
- vraagt aan de Vlaamse Regering naar:
 - 1° het ambitieniveau voor biologische productie in Vlaanderen in overeenstemming te brengen met Nederland, namelijk 15 procent onder biologische productie tegen 2030;
 - 2° net zoals in Wallonië een kritische doorlichting te laten uitvoeren door de Rekenkamer van het 'Strategisch plan bio 2023-2027' waarbij wordt nagegaan of de acties en middelen voldoende zijn om een grote sprong voorwaarts te maken voor zowel de biologische productie als de biologische consumptie;
 - 3° de aanbevelingen van de Rekenkamer mee te nemen in een bijgewerkte versie van het 'Strategisch plan bio 2023-2027' en de doelstellingen naar boven bij te stellen;
 - 4° het budget en personeel waarin werd voorzien voor de ondersteuning van de biologische productie en het aanzwengelen van de biologische consumptie, minstens te verdubbelen;
 - 5° een substantieel aandeel van het uitgetrokken budget voor landbouwonderzoek en -innovatie te reserveren voor bioprojecten;

- 6° sterk in te zetten op een vraaggestuurd beleid voor biologische producten, in de eerste plaats door te kiezen voor biologische producten voor basisvoedingsproducten in overheidsopdrachten en het aandeel bio daarbij te monitoren;
- 7° in te zetten op samenwerking, innovatie en uitwisseling van relevante kennis in de hele keten;
- 8° een fitnesscheck te doen naar de impact op biologische landbouw in alle relevante beleidsinitiatieven.

Mieke SCHAUVLIEGE
Chris STEENWEGEN
Meyrem ALMACI
Elisabeth MEULEMAN
Tine VAN DEN BRANDE
Jeremie VANECKHOUT